

QIZILBULAQ QIZIL YATAĞINDA FİLİZİN QIZILLIĞININ TƏYİNİ

Giriş: Qızılbulaq qızıl miskolçedan yatağı Kiçik Qafqazın Lök-Qarabağ struktur-formasiya zonasının Mehmana filiz rayonunda yerləşir.

Yatağın geoloji quruluşunda Orta-Üst Yuranın vulkanogen, vulkanogen-çökmə və təbaşirin terrigen-karbonat çöküntüləri iştirak edir.

Tədqiqat obyekti: Tektonik pozulmalar arasında Şimal-Qərb submeredional və şimal-şərq istiqamətli qırılmalar ayrılır. Qırılmalar arasında ən irisi şimal-qərb istiqaməti Mehmana dərinlik qırılmasıdır. Bu qırılma Qızılbulaq vulkan-günbəz strukturun yaranmasında və filizləşmənin yerləşməsində mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Qızılbulaq miskolçedan yatağının filizinin qızılılığının öyrənilməsi A.N.Barkanovun adı ilə bağlıdır. Belə ki, hələ 1931-1932-ci illərdə yataq ərazisində geniş yayılmış oksidləşmiş süxurlarda ilk dəfə nəcib metalların olmasını qeyd edilən geoloq tərəfindən aşkar olun-

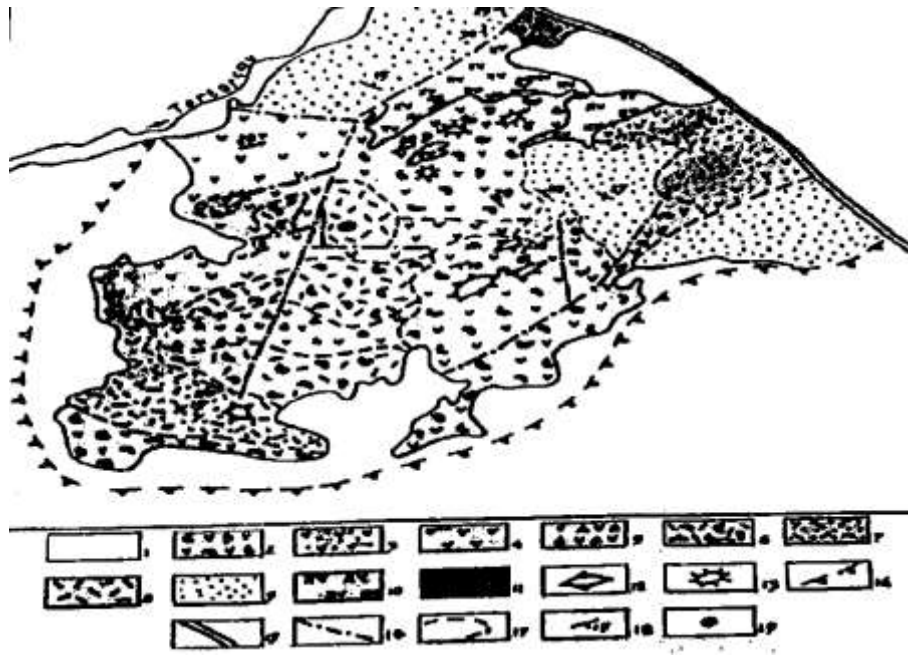
muşdur.

1965-ci ildən 1989-cu ilin sonuna qədər Azərbaycan Dövlət Geologiya Komitəsi tərəfindən Kompleks axtarış işləri aparılmış, yatağın filizinin qızılılığı öyrənilmiş və daha sonra ehtiyatı hesablanmışdır. Ancaq baş vermiş hadisələrlə əlaqədar olaraq yatağın istismarı mümkün olmamışdır.

Yatağın filizinin qızılılığı müxtəlif tip filizlərdə və əsas sulfid minerallarının monomineral fraksiyalarında öyrənilmişdir.

Aparılan tədqiqatlar işləri zamanı müəyyən olunmuşdur ki, həm müxtəlif tip filizlərdə (mineral assosiasiyalarda), həm də monomineral fraksiyalarda qızıl və gümüş qeyri bərabər paylanmışdır (cədvəl 2).

Cədvəl 3-dən göründüyü kimi kvarts-pirit filizində qızılın və gümüşün miqdarı yüksək deyil. Qızıl piritdə incədispers halda olur. Qızılın yüksək konsentrasiyası kvarts-pirit-xalkopirit və kvarts-xalkopirit mineral assosasi-

Qızılbulaq yatağının geoloji xəritəsi (Y.R.Şirinova görə, 1981 1:25000)

Cədvəl 1.

Qızılbulaq yatağının filizli maddi tərkibi

Mineralları qrupu	İkinci dərəcəli	Qeyri filiz	Hipergen
Əsas	Sərbəst qızıl, pirit, xalkopirit	Kvars , kalsit	Dəmir hidroksidləri, islandiya şpatı, malaxit, azurit, xalkorin
İkinci dərəcəli	Sfalerit, bornit, qalenit, maqnetit, hematit	Ankerit, siderit, dolomit, araqonit, barit	_____
Nadir	Melnikovit, pirrotin, pentlandit	Seolit	_____

Cədvəl 2.

	Sınağın miqdarı	Miqdarın dəyişmə intervalı q/t		Orta miqdar q/t	
		Au, q/t	Ag, q/t		
Mineral assosasiyalar					
Kvars-pirit	30				
Kvars-pirit-xalkopirit	50				
Kvars-xalkopirit	46				
Xalkopirit-sfalerit	35				
Kvars-karbonat	60				
Monomineral					
Pirit	30	01,-11.0	1.0-15,8		
Xalkopirit	25				
Sfalerit	20				

yalarında qeyd olunur (cədvəl 3). Alınan nəticə onu deməyə əsas verir ki, qızılın əsas daşıyıcısı xalkopiritdir.

Qızılın və gümüşün paylanma xüsusiyyətləri yataq ərazisində yer səthində (hidrotermal zonalarda dəyişilir) və yatağın dərin horizontlarında da (horizont 755 və 725m) öyrənilmişdir.

Atom absorbsiya analizlərinin nəticəsi aşağıdakı kimidir (cədvəl 3).

Yer səthində qızılın aşağı miqdarı qeyd olunur. Qızılın yüksək konsentrasiyası 755-ci horizontda olan miskolçedan filiz kütləsində qeydə alınmışdır. Bu çox güman ki, filizin əsas kütləsini təşkil edən xalkopirit mineralı ilə əlaqədardır.

Cədvəl 3.

Dərinlik səviyyəsi	Sınaqların sayı	Miqdarın dəyişmə intervalı, q/t		Orta miqdar, q(t)	
		Au, q/t	Ag, q/t	Au	Ag
Yer səthi	65	0,1-22.0	0.2-78	1,3	9,5
Horizont 755 m (st.3)	70	0,1-70,0	0,1-24	8,7	6,4
Horizont 725 m (st.4)	35	0,1-80.0	0,1-11.3	3,2	6,9

Qızılbulaq mis-qızıl yatağının qızılıığı haqqında alınmış məlumatlar əsasında və əlverişli geoloji-struktur şəraitdə oxşar layların mövcud olmasının mümkünliyünü nəzərə alaraq Geologiya İdarəsi bu rayonda axtarış və təftiş işlərinin keçirilməsini təyin etmişdir.

1969-1971-ci illərə olan işlərin lahiyəsinə görə aşağıdakı işlərin həyata keçilməsi nəzərdə tutulmuşdur:

- 300 kv.km ərazidə 1:25000 miqyasında dəqiq xüsusiləşmiş geoloji-axtarış işlərinin keçirilməsi;
- Qızılbulaq mis yatağında və oxşar əvvəllər məlum olan və yeni aşkar olunmuş filizlərin təzahüründə axtarış-qiyətləndirmə işlərinin aparılması;
- Aparılacaq işlərin əsasında rayonun 1:25000 miqyasında struktur-geoloji xəritəsinin tərtib edilməsi;
- Qızılbulaq və digər yeni aşkar edilmiş perspektivli mis-qızıl filizli layların daha dəqiq öyrənilməsi üçün 1:25000 miqyasında struktur-geoloji xəritəsinin tərtib edilməsi
- Rayonun əvvəllər məlum olan yataq təzahürlərin qızılığını qiymətləndirilməsi üçün təftiş işlərini keçirilməsi.

Qarşıya qoyulan işlərin yerinə yetirilməsi üçün 1969-cu ildə Qızılbulaq partiyası təşkil olundu və onun tərkibinə partiya rəisi Səməndərov M.Y.; böyük geoloq Nağıyev M.N.; geoloqlar Bəşirov T.Q.; Həsənov R.Q. daxil olmuşdular.

1970-ci ildə işlər partiya rəisi Səməndərov M. Y.; böyük geoloq Nağıyev M. N.; geoloqlar Bəşirov T.Q.; geoloqlar Babayev M.T.

və Həsənov R.Q. tərəfindən davam etdirilmişdir.

NƏTİCƏ

Nəticələr qarşıya qoyulmuş məqsədlərin həyata keçirilməsində hasil olunmuş verilərin qısa şərhindən ibarətdir. Yataq ərazisinin geoloji quruluşunda Orta və Üst Yura vulkanogen və vulkanogen-çökmə süxurlar iştirak edir. Ümumiyyətlə, bölgədə Üst Yura yaşlı subvulkan əmələgəlmələr geniş yayılıb. Qızılbulaq yatağını vulkanogen tipli hesab etmək olar, yəni o, Orta Yura Bayos yaşlı vulkan fəaliyyətinin nəticəsində əmələ gəlmişdir. Bayosla Kellovey arasında çox güman ki, fasilə başlamış və ərazidə kəskin yuyulma və aşınma baş vermişdir. Əsas filizgətirici qırılma Qızılbulaq qırılmasıdır. Filizləşmə siə onun qolları vasitəsilə yayılmış və əlverişli mühitə təmərküzləşmişdir. Morfogenetik xüsusiyyətlərinə görə qırılmalar atılma-sürüşmə və düşmə-sürüşmə tipli olmuşdur.

ƏDƏBİYYAT

- Абдуллаев Р.Н., Мустафаев Г.В., Мустафаев М.К. Мезазойские магматические формации Малого Кавказа и связанные с ними эндогенное оруденение. Баку, изд. "ЭЛМ", 1988, с 5-11.
- Ахмедов А.З., Исинбаева А.В. Результаты фазового анализа золота и серебра Гедабекского месторождения. М.Вак, jur. İnsan və Yer. 2015, № 2 с.117-121.
- Геология Азербайджана, том IV, По-

- лезные ископаемые, Баку, 2003, 574 с.
4. Геология Азербайджана, том III, магматизм, Баку, 2001, 433 с.
 5. Hüseynov Q.S., Məmmədov S.M. Gədəbəy qızıl-mis kolçedan yatağında qızıldaşyan mineral assosiasiyalar. (Kiçik Qafqaz). Azərbaycanca geofiziki yenilikləri №3-4, 2012, s.34-38.
 6. Гусейнов Г.С. Распределение благородных металлов (Au, Ag) в рудах Гедабекского золота - медноколчеданного месторождения (Малый Кавказ). М.: Отечественная геология 2017, №6, с. 67-71.
 7. Гусейнов Г.С. Типоморфные особенности самородного золота Кедабекского золота - медноколчеданного месторождения, Азербайджан // М.: Руды и Металлы, 2013, № 2, с.57-60.

UOT: 621.564:21

Hüseynov Q.S., Alishov N.E.

Az. Dövlət Neft və Sənaye Universiteti

nuru.alishov@ mail.ru

Qızılbulaq qızıl yatağında filizin qızılığının təyini

XÜLASƏ

Məqalədə Qızılbulaq qızıl yatağı Mehmana filiz rayonu Kiçik Qafqazın şimal-şərq fraqmentinin dağ ətəyi hissəsini təmsil edir və ərazinin baş su ayırıcıları olan Oxi-Əhpür və Sampas silsilələrində yerləşir. Əsas diqqət yatağın geoloji quruluşuna, maddi tərkibinin, qızılılığının təyininə yönəlmiş və araşdırılmışdır.

Qeyd edilən məsələlərin öyrənilməsi axtarış-kəşfiyyat işlərinin aparılması zamanı axtarış kriteriyalarını işlənməsində mühüm rol oynayır. Belə ki, yatağın geoloji quruluşunda Orta-Üst Yuranın vulkanogen, vulkanogen-çökmə və Təbaşirin terrigen-karbonat çöküntüləri iştirak edir.

Yatağın filizinin qızılılığı müxtəlif tip filizlərdə və əsas sulfid minerallarının mono-

mineral fraksiyalarında öyrənilmişdir. Ümumilikdə bölgədə Üst Yura yaşlı subvulkan əmələgəlmələr geniş yayılıb. Qızılbulaq yatağını vulkanogen tipli hesab etmək olar, yəni o, Orta Yura Bayos yaşlı vulkan fəaliyyətinin nəticəsində əmələ gəlmişdir.

Açar sözlər: *Miskolçedan yatağı, çöküntülər, tektonik pozulmalar, aşınma, fraksiyalar, struktur.*

УДК 621.564:21

Гусейнов Г.С., Алышов Н.Е.

(АзГос. Ун-т Нефти и Промышленности)

Определение золотоносности руды в гызылбулагском месторождении золота

АННОТАЦИЯ

В статье золоторудное месторождение Гызылбулаг представляет собой предгорья северо-восточного фрагмента Мехманинского рудного района Малого Кавказа и расположено в хребтах Охи-Ахпур и Сампас, которые являются основными водоразделами района. Основное внимание было сосредоточено на изучении геологического строения месторождения, определении его вещественного состава и содержания золота.

Изучение указанных вопросов играет важную роль в разработке критериев поиска при проведении поисково-разведывательной работы. Таким образом, в геологическом строении месторождения участвуют средне-верхнеюрские вулканогенные, вулканогенно-осадочные и меловые терригенно-карбонатные отложения.

Золотоносность руд месторождения изучена в разных типах руд и мономинеральных фракциях основных сульфидных минералов. В целом в регионе широко распространены верхнеюрские субвулканические образования. Месторождение Гызылбулаг можно отнести к вулканогенному типу, то есть оно образовалось в результате деятельности среднеюрского вул-

кана байосского возраста.

Ключевые слова: месторождение Мисколчедан, отложения, тектонические нарушения, эрозия, фракции, строение.

UDC 621.564:21

Huseynov G.S., Alishov N.E.

Azerbaijan State Oil and Industry University

**Determination of gold possibility
of ore in Gyzybulag gold deposit**

ABSTRACT

In the article, the Gyzybulag gold deposit represents the foothills of the northeastern fragment of the Mehmaninsky ore region of the Lesser Caucasus and is located in the Ohi-Akhpur and Sampas ridges, which are the main watersheds of the region. The main attention was focused on studying the geological structure of the deposit, determining its

material composition and gold content.

The study of these issues plays an important role in the development of search criteria for prospecting and reconnaissance work. Thus, the Middle-Upper Jurassic volcanogenic, volcanogenic-sedimentary and Cretaceous terrigenous-carbonate deposits participate in the geological structure of the deposit.

The gold content of the ores of the deposit was studied in different types of ores and monomineral fractions of the main sulfide minerals. In general, Upper Jurassic subvolcanic formations are widespread in the region. The Gyzybulag deposit can be attributed to the volcanogenic type, that is, it was formed as a result of the activity of the Middle Jurassic Bajocian volcano.

Key words: Miskolchedan deposit, deposits, tectonic faults, erosion, fractions, structure.

Məqaləyə AMEA-nın Riyaziyyat və Mexanika İnstitutunun professor, f.r.e.d. Q.Əliyev rəy vermişdir.